

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภายหลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ที่ได้คร่าชีวิตพลเรือนหลายล้านคน ทั้งเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การทรมานนักโทษ การใช้แรงงานทาส การย้ายและทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์การสหประชาชาติซึ่งก่อตั้งขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของสงครามด้วยวัตถุประสงค์ร่วมกันประการหนึ่งของประเทศสมาชิก คือ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้จัดทำร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของมนุษย์ในฐานะปัจเจกชน ทั่วทุกหนแห่ง รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้การกระทำอันโหดร้ายทารุณต่อชีวิตและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นอีก และในปีต่อมาที่ประชุมสหประชาชาติก็ได้ลงมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับดังกล่าว โดยมีประเทศที่ลงคะแนนเสียงสนับสนุน ๔๘ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ถือเป็นแม่บทของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนากฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศนั้น ๆ โดยได้กำหนดให้รัฐบาลทุกประเทศมีหน้าที่ในการสร้างหลักประกันให้แก่ปัจเจกชนในสังคมว่า หลักการของสิทธิมนุษยชนจะเป็นมาตรฐานของการปฏิบัติต่อกันในสังคม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งหลักการของสิทธิมนุษยชนนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางวัฒนธรรม ดังนี้^๑

- ๑) ทุกคนมีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน และต้องปฏิบัติต่อกันฉันท์พี่น้อง
- ๒) ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
- ๓) ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่และมีความมั่นคง
- ๔) ห้ามบังคับให้เป็นทาส และห้ามค้าทาสทุกรูปแบบ
- ๕) ห้ามการทรมานหรือการลงโทษทารุณโหดร้ายผิดมนุษย์
- ๖) สิทธิในการได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย
- ๗) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน
- ๘) สิทธิในการได้รับการเยียวยาจากศาล
- ๙) ห้ามการจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศโดยพลการ
- ๑๐) สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย
- ๑๑) สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ก่อนศาลตัดสิน และต้องมีกฎหมาย

กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

^๑ เอกสารชุดความรู้ สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยภาคี (กองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม), หน้า ๔ - ๘.

๑๒) ห้ามรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งห้ามทำลายชื่อเสียงและเกียรติยศ

๑๓) เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ในประเทศ รวมทั้งการออกนอกประเทศหรือกลับเข้าประเทศโดยเสรี

๑๔) สิทธิในการลี้ภัยไปประเทศอื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกประหัตประหาร

๑๕) สิทธิในการได้รับสัญชาติและการเปลี่ยนสัญชาติ

๑๖) สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

๑๗) สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

๑๘) เสรีภาพในความคิด มโนธรรม ความเชื่อ หรือการถือศาสนา

๑๙) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสาร

๒๐) สิทธิในการชุมนุมโดยสงบและรวมกลุ่ม และห้ามบังคับเป็นสมาชิกสมาคม

๒๑) สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลทั้งทางตรงและโดยผ่านผู้แทน อย่างอิสระ และมีสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน

๒๒) สิทธิในการได้รับความมั่นคงทางสังคม และได้รับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการกำหนดระเบียบและทรัพยากรของประเทศตนเอง

๒๓) สิทธิในการมีงานทำตามที่ต้องการ และได้รับการประกันการว่างงาน รวมทั้งได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานอย่างเดียวกัน และรายได้ต้องพอแก่การดำรงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีสิทธิก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

๒๔) สิทธิในการพักผ่อนและมีเวลาพักจากการทำงาน

๒๕) สิทธิในการได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอ ได้รับปัจจัยในการดำรงชีวิตสวัสดิการสังคม ประกันการว่างงาน เจ็บป่วย เป็นหม้าย ผู้สูงอายุ ตลอดจนต้องคุ้มครองแม่และเด็กเป็นพิเศษ

๒๖) สิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

๒๗) สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน และได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

๒๘) สังคมต้องมีระเบียบทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้บุคคลได้รับสิทธิและเสรีภาพทางปัญญา

๒๙) บุคคลย่อมมีหน้าที่ต่อชุมชน การใช้สิทธิและเสรีภาพจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

๓๐) ห้ามมิให้รัฐ กลุ่มชน หรือบุคคล กระทำการทำลายสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองในปฏิญญานี้

จากขอบเขตของสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จะเห็นได้ว่า คำว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Rights) นั้น มีความหมายกว้างขวางกว่าคำว่า “สิทธิและเสรีภาพ” (Rights and Liberties) กล่าวคือ สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ที่มีความจำเป็นเพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่รอดและพัฒนาตนเองได้ โดยมนุษย์ทุกคนมีสิทธิดังกล่าวเท่าเทียมกัน ไม่อาจพรากหรือถ่ายโอนให้แก่กันได้ สิทธิมนุษยชนจึงเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันอย่างเท่าเทียมกัน และดำรงอยู่นอกกฎหมายและอำนาจของรัฐ ดังนั้น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ รัฐหรือบุคคลใดก็ไม่อาจกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ อย่างไรก็ตาม รัฐใดรัฐหนึ่งอาจรับรองหลักสิทธิมนุษยชนไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้นจะได้รับความคุ้มครองให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ด้วยก็ได้

ในส่วนของสิทธิและเสรีภาพ (Rights and Liberties) นั้น หมายถึง สิทธิ และเสรีภาพที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายของแต่ละรัฐว่า ประชาชนจะมีสิทธิ และเสรีภาพ ในเรื่องใดบ้าง มากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของรัฐนั้น ๆ เช่น ในบางกรณีเพื่อความสงบสุขของสังคมหรือประโยชน์ร่วมกันของสาธารณชน รัฐอาจตรากฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง หรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนด แต่อย่างไรก็ตาม การตรากฎหมายที่ละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนจะกระทำมิได้

สำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา หลักสิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยครอบคลุมทั้งสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางวัฒนธรรม และยังได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นเป็นองค์กรระดับชาติ ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบ คุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ปัจเจกชนในประเทศว่าสิทธิมนุษยชนจะไม่ถูกละเมิด

ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ยังคงได้รับการรับรองหลักสิทธิมนุษยชนไว้อย่างชัดเจน และได้มีการขยายสิทธิและเสรีภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงจะได้จำแนกเนื้อหาเป็น ๓ ส่วน คือ ๑. ความเป็นมา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๒. ความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับศาลปกครอง และ ๓. ความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทที่ ๑ ความเป็นมา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กล่าวได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป ที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญและการจัดทำประชาพิจารณ์ทั่วประเทศ โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดกลไกใหม่ ๆ เพื่อให้การเมืองมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นหลายองค์กรเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๑.๑ จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

หลักสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยได้เกิดผลเป็นรูปธรรมกว่าที่เคยปรากฏในอดีต เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างชัดเจน และบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชนไว้อย่างกว้างขวาง รวมถึงได้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ คุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

แต่เดิมนั้นในขั้นของการยกร่างรัฐธรรมนูญฯ ยังไม่ปรากฏว่ามี “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ในร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับที่คณะทำงานของสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำขึ้น แต่ได้มีบทบัญญัติจัดตั้ง “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งคือ “การพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันไม่เป็นไปตามพันธกรณีหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน” ควบคู่ไปกับอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ ซึ่งบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับดังกล่าวถือได้ว่ายังมีข้อจำกัดอยู่มาก

ต่อมาในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญฯ จึงได้มีการเสนอให้แยกออกเป็นสององค์กรอิสระ คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากภาระหน้าที่ในแต่ละด้านกว้างขวางมาก หากรวมไว้ในองค์กรอิสระเพียงองค์กรเดียว อาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของทั้งสององค์กรไม่ให้ความซ้ำซ้อนกัน ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระแยกต่างหากจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และให้จัดตั้งขึ้นตามรูปแบบของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการเคารพในสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการได้มาซึ่งสิทธิมนุษยชน ติดตามประเมินเรื่องสิทธิมนุษยชนและตรวจสอบพร้อมทั้งทำรายงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตลอดจนศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ได้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ควรมีอำนาจยื่นฟ้องต่อศาล

จากนั้นในขั้นการพิจารณาของของคณะกรรมการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญ และสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีกรรมาธิการและสมาชิกสภา ร่างรัฐธรรมนูญขอตัดบทบัญญัติในส่วนของ “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ออกทั้งหมด แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้คงบทบัญญัติดังกล่าวไว้ ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๑.๒ ได้รับการยืนยันและพัฒนาขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นท่ามกลางสภาพปัญหาและความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งที่เกิดขึ้นจากข้อบกพร่องของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และข้อเท็จจริงทางการเมืองที่ทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารไม่มีประสิทธิภาพ และเกิดการแทรกแซงองค์กรอิสระต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมีเจตนารมณ์มุ่งเน้นการลดการผูกขาดอำนาจรัฐและขจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม การทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ในส่วนของ การคุ้มครอง ส่งเสริม และขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนั้น นอกเหนือจากการบัญญัติรับรองหลักสิทธิมนุษยชนไว้อย่างชัดเจนทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้ขยายสิทธิและเสรีภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้น เช่น สิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงานรวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน^๒ บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ^๓ นอกเหนือจากนั้น ยังได้มีการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ง่ายยิ่งขึ้น

๒. องค์ประกอบ^๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีจำนวน ๗ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๕

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖

ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว สำหรับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทนของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น จะเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งครอบคลุมทั้งในด้านการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน การรายงานผล และการคุ้มครองส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในประเทศ และต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในด้านการตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพิ่มมากขึ้น

๓.๑ อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานเพื่อตรวจสอบ รายงาน และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ดังนี้^๕

๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๓) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

๔) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๕) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภา

^๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๐

จากอำนาจหน้าที่ข้างต้น จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถริเริ่มตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เอง แม้จะไม่มีผู้ร้องเรียนก็ตาม และสามารถตรวจสอบได้ทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือละเลยการกระทำของเอกชน และการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือละเลยการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

๓.๒ อำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐

เพื่อให้กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มากขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยบัญญัติให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจยื่นฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรมได้ แล้วแต่กรณี ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ดังนี้

๓.๒.๑ ฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

นอกเหนือจากการตรวจสอบการกระทำหรือละเลยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบบทบัญญัติของกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนได้ด้วย โดยในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นชอบตามเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการฯ สามารถเสนอเรื่องร้องเรียนนั้นพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้^๖

๓.๒.๒ ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจริเริ่มตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งที่เกิดขึ้นจากเอกชน และจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจึงไม่มีผลหรือสภาพบังคับต่อผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือ

^๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๗ (๒)

กฎหมาย และเมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นชอบตามเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการฯ สามารถเสนอเรื่องร้องเรียนนั้นพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาพิพากษาได้^๗

๓.๒.๓ ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

ในกรณีที่ให้มีผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการกระทำหรือละเลยการกระทำของเอกชน และผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนผู้นั้นได้ร้องขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนตน และเมื่อคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่สมควรแก้ไข ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม คณะกรรมการฯ สามารถฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายได้^๘

เมื่อพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แต่จะฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ร้องเรียนเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากการอำนาจในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่คณะกรรมการฯ สามารถริเริ่มดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ร้องเรียน

บทที่ ๒ ความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับศาลปกครอง

ศาลปกครองเป็นองค์กรตุลาการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและพิพากษาคดีพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือการดำเนินกิจการทางปกครองของรัฐ รวมทั้งยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเรื่องที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองด้วย^๙

๑ อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีพิพาทที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด เนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

^๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๓)

^๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๔)

^๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๒๓

๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

อย่างไรก็ดี ได้มีข้อยกเว้นกำหนดให้เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง คือ การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น

๒. ลักษณะที่แตกต่างกัน

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและศาลปกครองมีความแตกต่างกันในประการสำคัญ คือ ศาลปกครองมีสถานะเป็นองค์กรตุลาการ ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลจึงมีผลผูกพันให้คู่ความจะต้องปฏิบัติตาม ในขณะที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคลงบประมาณ และการดำเนินงาน ซึ่งแม้ว่าคณะกรรมการฯ จะมีอำนาจหน้าที่สำคัญคือการตรวจสอบข้อเท็จจริงการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี^{๑๐} แต่ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวจะไม่มีสภาพบังคับต่อผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ต้องปฏิบัติตาม คณะกรรมการฯ สามารถดำเนินการได้เฉพาะการรายงานและเสนอมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหา ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ ๓ ความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันอย่างมากกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการกระทำหรือไม่กระทำการของเจ้าหน้าที่รัฐมีผลกระทบต่อประชาชน และอำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง

^{๑๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๗ (๑)

๑. อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนี้

๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะกรณีนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

(ง) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

อย่างไรก็ดี การใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามกรณี (ก) (ข) และ (ค) นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะสามารถดำเนินการได้ต่อเมื่อมีผู้ร้องเรียน เว้นแต่ เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็สามารถริเริ่มดำเนินการตรวจสอบได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ร้องเรียน

๒) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม และมาตรา ๒๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณี que เห็นว่าจำเป็น

๔) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

๕) เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ^{๑๑} เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

^{๑๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๕ (๑)

๖) เสนอเรื่องต่อศาลปกครอง^{๑๒} เมื่อเห็นว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๔๔ (๑) (ก) ของรัฐธรรมนูญฯ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๒. ลักษณะที่แตกต่างกัน

แม้อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินดังที่กล่าวมาข้างต้นจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานผลต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยไม่มีสภาพบังคับต่อกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม อาจพิจารณาข้อแตกต่างประการสำคัญของลักษณะอำนาจหน้าที่ของทั้งสององค์กรได้ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงเฉพาะกรณีที่มีการกระทำหรือละเว้นไม่กระทำการของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ทั้งกรณีที่เอกชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกระทำการหรือละเลยกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประการที่สอง โดยหลักการแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเข้าไปดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐได้ต่อเมื่อมีผู้ร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ใช้อำนาจโดยมิชอบนั้นจะมีผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนร่วม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะสามารถริเริ่มเข้าไปตรวจสอบกรณีดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ในขณะที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสามารถริเริ่มตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ร้องเรียน

ประการที่สาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจตรวจสอบในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิทั่วไปที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น มีอำนาจตรวจสอบในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งอาจจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงานของทั้งสององค์กรขึ้นได้ในบางกรณี

บทสรุป

การเกิดขึ้นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๔๐ ถือว่าเป็นก้าววางที่สำคัญที่ประเทศไทยมีองค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย แม้อำนาจหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะคล้ายคลึงและทับซ้อนกับศาลปกครองและผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่บ้าง แต่ปัญหาเหล่านี้ก็สามารถแก้ไขได้ด้วยการบัญญัติบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรให้มีความชัดเจน

^{๑๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๕ (๒)

